

L'article davant els noms de persona

JOSEP RUAIX

En el llenguatge espontani de molts parlars catalans i contemporanis és característic l'ús d'un article, dit *personal*, davant els noms de pila i cognoms (en masculí, *en* o *el*; en femení, *la* o *na*).

Avui dia, però, per analogia es nota la tendència a estendre l'ús de l'article personal a altres casos i en altres nivells de llenguatge. Per això cal recordar i concretar les recomanacions expressades pels gramàtics.

Pel que fa als personatges històrics –i com més antics són, més val la recomanació–, s'ha de recomanar decididament que no s'hi empri l'article personal, encara que siguin personatges de ficció. Exemples:

- un poema de Maragall, de Jacint Verdaguer, d'Ausiàs Marc, de Pemán, d'Antonio Machado, de Rubén Darío, de Rosalía de Castro, de Víctor Hugo, de Ronsard, de Goethe, de Shakespeare, de Petrarca, de Dante¹, de Virgili, d'Horaci, d'Homer;
- una obra d'Enric Morera, de Falla, de Bizet, de Beethoven, de Claudio Monteverdi;
- un fet protagonitzat per Cambó, per Rafel Casanova, per Jaume I, per Blanca de Navarra, per Napoleó, per Bismark, per Lleó XIII, per Cèsar, per Cleopatra, per

Alexandre el Gran, per Jesús, per Maria², per Moisès, per Judit, per Salomó;

- *Pilar Prim* (personatge creat per Narcís Oller), *Tartari de Tarascó*, *Coriolà* (personatge de Shakespeare), *Aida* (protagonista d'una òpera de Verdi), *Laura* (personatge en les obres de Petrarca), etc. (No «un poema d'en Maragall, d'en Jacint Verdaguer, de l'Ausiàs Marc, etc.».)

Pel que fa als personatges contemporanis, s'ha de distingir.

– En un nivell de llenguatge formal, sobretot escrit, s'ha de tendir a evitar l'article:

- *un discurs de Jordi Pujol, de Felipe González, de Mitterrand, de Helmut Kohl, de Kennedy, de Margaret Thatcher, de Joan Pau II;*
- *una cançó de Lluís Llach, de Raimon, de Marina Rossell, de Joan Baez, de Frank Sinatra, de Charles Aznavour, de Mina, etc.*

– En un nivell de llenguatge familiar o col·loquial pot posar-s'hi l'article. En les obres narratives, tant escrites (novel·les, contes...) com orals (teatre, cinematografia, televisió...), s'hauria de tendir a reservar l'ús de l'article per a

quan hom vol donar aquest caràcter familiar o col·loquial (i, repetim-ho, no fer-lo servir mai amb personatges d'altres èpoques).

Per resumir, podríem dir amb Albert Jané (*Avui*, 20-1-80): «... com més distant és el personatge, en l'espai o en el temps, més cal tendir a prescindir-ne [de l'article personal]»³. ♦

¹ Alguns imiten l'ús italià de posar l'article davant els cognoms de personatges històrics; però cal saber que, àdhuc en aquest cas, no es posa davant els noms de pila. Observeu aquest text de Leopardi (*Prose e poesie*, p. 97): «... e che il Descarte, Galileo, il Leibnitz, il Newton, il Vico, in quanto all'innata disposizione dei loro ingegni, sarebbero potuti essere sommi poeti; e per lo contrario Omero, Dante, lo Shakespeare, somni filosofi» (on *Galileo* i *Dante*, noms de pila, van sense article; d'Homer no se'n coneix el cognom).

² Notem: *Maria Magdalena*, però la *Magdalena*, com la *Samaritana*, el *Cirineu*, etc. És a dir, aquests noms bíblics porten l'article quan són gentilicis o similars (*Maria Magdalena* equival a *Maria de Magdala*; la *Samaritana*, la *dona de Samaria*; el *Cirineu*, [*Simó*] de *Cirena*, etc.).

³ En aquest mateix sentit s'expressaven Francesc Vallverdú i Joan Solà dins *Actes de les Segones Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa*, pp. 93, 116, 118.

(Text extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 1, pp. 94-95)

Trias, néts de Joaquim, SA

TOTA LA VIDA FENT GALETES

Ctra. de Sils, 36
17430 Santa Coloma de Farners

Tel. 972 841213

Fax. 972 842414

www.triasbiscuits.com

e-mail: trias@triasbiscuits.com